

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

9 juli 2002

WETSONTWERP

tot wijziging van de artikelen 378 en 410 van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de handelingen verricht in het kader van het ouderlijk gezag waarvoor de machtiging van de vrederechter vereist is

AMENDEMENTEN

Nr. 9 **VAN DE REGERING.**

Art. 2bis (nieuw)

Een artikel 2bis invoegen, luidend als volgt :

«Art. 2bis. – In artikel 379, van het Burgerlijk Wetboek, vervangen bij de wet van 31 maart 1987, worden het tweede, derde en vierde lid vervangen als volgt:

«Iedere rechterlijke beslissing waarbij uitspraak wordt gedaan over geldsommen die toekomen aan een minderjarige, beveelt ambtshalve dat voornoemde geldsommen worden geplaatst op een rekening die op zijn naam is geopend. Behoudens het recht op wettelijk genot, is de rekening onbeschikbaar tot het tijdstip van de meerderjarigheid van de minderjarige.

Wanneer de beslissing bedoeld in het vorige lid in kracht van gewijsde is gegaan, geeft de griffier daarvan kennis door toezending van een afschrift bij een ter post aangetekende brief aan de schuldenaars,

Voorgaande documenten :

Doc 50 **1772/ (2001/2002) :**

001 : Ontwerp overgezonden door de Senaat.
002 : Amendementen.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

9 juillet 2002

PROJET DE LOI

modifiant les articles 378 et 410 du Code civil, en ce qui concerne les actes accomplis dans le cadre de l'autorité parentale et requérant l'autorisation du juge de paix

AMENDEMENTS

N° 9 **DU GOUVERNEMENT**

Art. 2bis (nouveau)

Insérer un article 2bis, libellé comme suit :

«Art. 2bis. – A l'article 379 du Code civil, remplacé par la loi du 31 mars 1987, les alinéas 2 à 4 sont remplacés par les alinéas suivants :

« Toute décision judiciaire statuant sur des sommes revenant à un mineur ordonne d'office que lesdites sommes soient placées sur un compte ouvert à son nom. Sans préjudice du droit de jouissance légale, ce compte est frappé d'indisponibilité jusqu'à la majorité du mineur.

Lorsque la décision prévue à l'alinéa précédent est passée en force de chose jugée, le greffier la notifie en copie, par lettre recommandée à la poste, aux débiteurs, qui ne peuvent dès lors se libérer valablement

Documents précédents :

Doc 50 **1772/ (2001/2002) :**

001 : Projet transmis par le Sénat.
002 : Amendements.

waarna deze laatsten zich slechts met nakoming van de beslissing van de rechtbank rechtsgeldig kunnen bevrijden. Wanneer een voogdij is opengevallen, zendt hij eveneens een afschrift toe aan de griffier van het vredegericht waarvan de voogdij afhangt.»».

VERANTWOORDING

Die bepaling strekt ertoe de geldsommen die bij een rechterlijke beslissing aan een minderjarige zijn toegekend, onbeschikbaar te maken.

De wet van 29 februari 2001 voorziet in geen enkele controle op de roerende goederen van minderjarigen onderworpen aan het ouderlijk gezag.

De toestand kan delicaat zijn wanneer bij rechterlijke beslissing aan de minderjarige aanzienlijke bedragen worden toegekend, inzonderheid inzake de vergoeding van persoonlijke nadelen die na de minderjarigheid kunnen voortduren. Met het oog op de bescherming van de minderjarige en ter voorkoming van iedere ondoordachte aanwending van de geldsommen die hem toekomen, wordt voorgesteld die fondsen onbeschikbaar te maken, zulks onder voorbehoud van het wettelijk genot. Het is eveneens wenselijk gebleken de vrederechter van de plaats waar de voogdij is opengevallen, in kennis te stellen van de beslissing opdat hij op de bestemming van de fondsen controle kan uitoefenen.

Die bepaling moet samen worden beschouwd met het nieuwe punt 14° van artikel 410, § 1, naar luid waarvan de vrederechter de voogd en de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen, machtiging kan verlenen om krachtens een rechterlijke beslissing over de geblokkeerde fondsen te beschikken.

Nr. 10 VAN DE REGERING

Art. 2ter (nieuw)

Een artikel 2ter invoegen, luidend als volgt :

«Art. 2ter. — Artikel 396 van het Burgerlijk Wetboek, vervangen bij de wet van 29 april 2001, wordt aangevuld als volgt:

«Het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn stelt binnen acht dagen volgend op de aanwijzing van de voogd en van de toeziende voogd de vrederechter in kennis van hun identiteit. De bepalingen van dit hoofdstuk zijn op hen van toepassing.»».

VERANTWOORDING

Die bepaling is erop gericht de bevoegde vrederechter in kennis te stellen van de identiteit van de voogd en van de toeziende voogd aangewezen door de raad voor maatschappelijk welzijn, alsook aan die voogdijorganen dezelfde wettelijke verplichtingen op te leggen als aan de gemeenrechtelijke voogd.

qu'en observant la décision du tribunal. Si une tutelle est ouverte, il en adresse également une copie au greffier de la justice de paix dont dépend la tutelle. »».

JUSTIFICATION

Cette disposition a pour objet de frapper d'indisponibilité les sommes qui sont allouées à un mineur dans le cadre d'une décision judiciaire.

La loi du 29 février 2001 n'impose aucun contrôle sur les avoirs mobiliers des mineurs soumis à l'autorité parentale.

La situation peut être délicate lorsque le mineur se voit attribuer des montants importants par une décision de justice, notamment en matière d'indemnisation de préjudices propres et qui pourraient perdurer au-delà de la minorité. Dans un souci de protection du mineur et afin d'éviter tout usage inconsidéré des sommes lui revenant, il est proposé de frapper ces fonds d'indisponibilité, sous réserve du droit de jouissance légale. Il a également paru opportun que le juge de paix du for tutélaire soit averti de la décision afin de pouvoir exercer un contrôle sur l'affectation des fonds.

Cette disposition doit être lue avec le nouveau 14° de l'article 410, § 1er, qui prévoit que le juge de paix peut autoriser le tuteur et les titulaires de l'autorité parentale à disposer des fonds bloqués en vertu d'une décision de justice.

N° 10 DU GOUVERNEMENT

Art. 2ter (nouveau)

Insérer un article 2ter, libellé comme suit :

«Art. 2ter. — L'article 396 du Code civil, remplacé par la loi du 29 avril 2001, est complété par l'alinéa suivant :

«Le centre public d'aide sociale informe le juge de paix de l'identité du tuteur et du subrogé tuteur dans les huit jours de leur désignation. Ils sont soumis aux dispositions du présent chapitre. »».

JUSTIFICATION

Cette disposition a pour but d'informer le juge de paix compétent de l'identité du tuteur et du subrogé tuteur désignés par le conseil de l'aide sociale et de soumettre ces organes de la tutelle aux mêmes obligations légales que le tuteur de droit commun.

Nr. 11 VAN DE REGERING

Art. 4 (nieuw)

Een artikel 4 invoegen, luidend als volgt :

«Art. 4. — Artikel 410, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, wordt aangevuld als volgt:

« 14° te beschikken over het vermogen dat onbeschikbaar is op grond van een beslissing genomen krachtens artikel 379, op grond van artikel 776 of overeenkomstig een beslissing van de familieraad genomen voor de inwerkingtreding van de wet van 29 april 2001 tot wijziging van verscheidene wetsbepalingen inzake de voogdij over minderjarigen. ». ».

VERANTWOORDING

Op grond van die bepaling is de vrijmaking van het vermogen dat krachtens een rechterlijke beslissing onbeschikbaar is gemaakt (zie nieuwe artikel 379), van het vermogen verkregen uit nalatenschap (zie nieuwe artikel 776), evenals van de waarden die door de voormalige familieraden onbeschikbaar zijn gemaakt, onderworpen aan de machtiging van de vrederechter.

In de wet van 29 april 2001 is niet nader bepaald welke gevolgen thans voortvloeien uit de beslissingen die vroeger door de familieraden zijn genomen, wanneer de voogdij door het ouderlijk gezag is vervangen. Bepaalde handelingen verricht in het kader van de regeling inzake machtiging van de familieraad, zoals de verkoop van een gebouw, de aanvaarding van een nalatenschap en de belegging van vermogen toebehorend aan minderjarigen, blijven thans geldig maar andere beslissingen, zoals de aanwijzing van de voogd en van de toeziende voogd, hebben niet langer reden van bestaan.

Ingeval de familieraad vroeger had beslist dat het vermogen van de minderjarige onbeschikbaar moest worden gemaakt, is het wenselijk dat die onbeschikbaarheid, behoudens andersluidende en met redenen omklede beslissing, wordt gehandhaafd.

Ingeval de fondsen van de minderjarige, niet onbeschikbaar zijn, bestaat het gevaar dat zij op het ogenblik van de meerderjarigheid verdwenen zijn. Bovendien zou het doen van rekening en verantwoording geen gevolgen hebben ingeval de ouders onvermogen zijn.

Nr. 12 VAN DE REGERING

Art. 5 (nieuw)

Een artikel 5 invoegen, luidend als volgt :

«Art. 5. — Artikel 776 van het Burgerlijk Wetboek wordt aangevuld als volgt:

N° 11 DU GOUVERNEMENT

Art. 4 (nouveau)

Insérer un article 4, libellé comme suit :

«Art. 4. — A l'article 410, § 1er, du Code civil, ajouter un 14° libellé comme suit :

« 14° disposer des avoirs frappés d'indisponibilité en application d'une décision prise en vertu de l'article 379, en application de l'article 776 ou conformément à une décision prise par le conseil de famille avant l'entrée en vigueur de la loi du 29 avril 2001 modifiant diverses dispositions légales en matière de tutelle des mineurs. ». ».

JUSTIFICATION

Cette disposition soumet à l'autorisation du juge de paix la libération des avoirs frappés d'indisponibilité par une décision judiciaire (cfr. art. 379 nouveau), des avoirs recueillis par succession (cfr. art. 776 nouveau), ainsi que des valeurs rendues indisponibles par les anciens conseils de famille.

La loi du 29 avril 2001 ne précise pas quels sont les effets actuels des décisions prises antérieurement par les conseils de famille, lorsque la tutelle a été remplacée par l'autorité parentale. Si certains actes accomplis sous le régime de l'autorisation du conseil de famille conservent actuellement leur validité, ainsi les ventes d'immeuble, les acceptations de succession et les placements d'avoirs appartenant aux mineurs, certaines autres décisions n'ont plus de raison d'être. Citons à titre d'exemple la désignation du tuteur et du subrogé tuteur.

Si le conseil de famille avait antérieurement décidé l'indisponibilité des avoirs du mineur, il paraît souhaitable que cette indisponibilité des fonds soit maintenue, sauf décision contraire et motivée.

Si les fonds revenant au mineur ne sont pas indisponibles, il y a un risque qu'ils aient disparu au moment de la majorité. Par ailleurs, une reddition de compte risque de rester sans effet dans l'hypothèse d'une insolvabilité des parents.

N° 12 DU GOUVERNEMENT

Art. 5 (nouveau)

Insérer un article 5, libellé comme suit :

«Art. 5. — L'article 776 du Code civil est complété par la phrase suivante :

«De fondsen en waarden die hen toebehoren, worden geplaatst op een rekening geopend op hun naam en worden onbeschikbaar gemaakt tot de meerderjarigheid of tot de opheffing van de onbekwaamverklaring, zulks onverminderd het recht op wettelijk genot.».

VERANTWOORDING

Die bepaling is erop gericht te voorzien in de onbeschikbaarheid van de fondsen die de minderjarige of de onbekwaamverklarde door een nalatenschap heeft verkregen, behalve wanneer de vrederechter de opheffing ervan machtigt (zie artikel 410, § 1, 14°).

Nr. 13 VAN DE REGERING

Art. 6 (nieuw)

Een artikel 6 invoegen, luidend als volgt :

«Art. 6. — In artikel 569, eerste lid, 12°, van het Gerechtelijk Wetboek, wordt het getal 1187 vervangen door het getal 1188.».

VERANTWOORDING

Krachtens artikel 57 van de wet van 29 april 2001 tot wijziging van verscheidene wetsbepalingen inzake de voogdij over minderjarigen is artikel 1187 van het Gerechtelijk Wetboek gewijzigd teneinde aan de vrederechter de bevoegdheid te verlenen de verkoop te machtigen van onroerende goederen die in mede-eigendom toebehoren aan minderjarigen en aan andere personen. Artikel 569 van het Gerechtelijk Wetboek (waarin de materiële bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg wordt geregeld) is evenwel niet aangepast zodat die bepaling nog steeds voorziet in de bevoegdheid van die rechtbank in het kader van de machtigingsprocedure omschreven in artikel 1187. Die tegenstrijdigheid in de teksten kan voor de practici interpretatieproblemen meebrengen.

Het voorgestelde amendement strekt ertoe artikel 569, eerste lid, 12°, van het Gerechtelijk Wetboek, te verbeteren.

Nr. 14 VAN DE REGERING

Art. 7 (nieuw)

Een artikel 7 invoegen, luidend als volgt :

«Art. 7. — In artikel 1186 van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen door de wet van 29 april 2001, wordt het tweede lid opgeheven.».

«Les fonds et valeurs leur revenant sont placés sur un compte nominatif à leur nom, frappé d'indisponibilité jusqu'à la majorité ou la mainlevée de la mesure d'incapacité, sans préjudice du droit de jouissance légale.».

JUSTIFICATION

Le but de cette disposition est de prévoir l'indisponibilité des fonds recueillis par succession par le mineur ou l'interdit, sauf autorisation délivrée par le juge de paix (cfr. art. 410, § 1er, 14°).

N° 13 DU GOUVERNEMENT

Art. 6 (nouveau)

Insérer un article 6, libellé comme suit :

«Art. 6. — A l'article 569, alinéa 1er, du Code judiciaire, au 12°, le chiffre 1187 est remplacé par le chiffre 1188.».

JUSTIFICATION

L'article 57 de la loi du 29 avril 2001 modifiant diverses dispositions légales en matière de tutelle des mineurs a modifié l'article 1187 du Code judiciaire afin de donner au juge de paix la compétence en matière d'autorisation de vente d'immeubles appartenant en copropriété à des mineurs.....et à d'autres personnes. Toutefois, l'article 569 du Code judiciaire (qui règle la compétence matérielle du tribunal de 1ère instance) n'a pas été adapté de sorte que cette disposition prévoit toujours la compétence dudit tribunal dans le cadre de la procédure d'autorisation de l'article 1187. Cette contrariété dans les textes peut poser des problèmes d'interprétation aux praticiens.

L'amendement proposé a pour but de corriger l'article 569, al. 1er, 12°, du Code judiciaire.

N° 14 DU GOUVERNEMENT

Art. 7 (nouveau)

Insérer un article 7, libellé comme suit :

«Art. 7. — A l'article 1186 du Code judiciaire, remplacé par la loi du 29 avril 2001, l'alinéa 2 est abrogé.».

VERANTWOORDING

Er wordt voorgesteld het tweede lid van artikel 1186 van het Gerechtelijk Wetboek op te heffen. Krachtens dat lid moeten de mede-eigenaars van een onroerend goed dat gedeeltelijk aan een minderjarige toebehoort, worden gehoord in het kader van een procedure inzake machtiging tot verkoop ervan.

Die maatregel is objectief beschouwd overbodig aangezien de mede-eigenaar in elk geval met de verkoop moet instemmen, behalve wanneer een vordering is ingesteld om uit de onverdeeldheid te treden.

De mede-eigenaar kan bovendien belangen hebben die tegengesteld zijn aan die van de minderjarige.

De vrederechter is in elk geval bevoegd iedere persoon te horen van wie hij het verhoor nuttig acht.

Nr. 15 VAN DE REGERING

Art. 8 (*nieuw*)**Een artikel 8 invoegen, luidend als volgt :**

«Art. 8. — Artikel 1235, 1°, van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen door de wet van 29 april 2001, wordt vervangen als volgt:

«1° De voogd van wie de ontzetting wordt gevorderd, wordt ambtshalve of op een met redenen omkleed verzoek van de toezienende voogd of van de procureur des Konings opgeroepen om te verschijnen op de terechtzitting die de vrederechter in raadkamer bepaalt. De voogd wordt bij gerechtsbrief opgeroepen. De toezienende voogd wordt gehoord;».».

VERANTWOORDING

In het kader van de procedure tot ontzetting van de voogd, wordt voorgesteld de dagvaarding van de voogd te vervangen door de oproeping van de voogd bij gerechtsbrief.

In de meeste gevallen vordert de vrederechter ambtshalve de ontzetting van de voogd. In het kader van het gerechtelijk recht kan de rechter niet het initiatief nemen een dagvaarding te doen opmaken teneinde zichzelf te vatten.

Het argument dat de rechten van de verdediging in acht moeten worden genomen, blijkt niet voldoende overtuigend aangezien de voogdij geen recht is dat de voogd voor zichzelf moet verdedigen maar wel een opdracht ten gunste van de minderjarige. Ter vergelijking kan ernaar worden verwezen dat de voorlopige bewindvoerder krachtens artikel 488bis, d), van het Burgerlijk Wetboek, slechts moet worden gehoord.

JUSTIFICATION

Il est proposé d'abroger l'alinéa 2 de l'article 1186 du Code judiciaire qui impose l'audition de tous les copropriétaires à l'occasion d'une procédure en autorisation de vente d'un immeuble appartenant en partie à un mineur.

Cette mesure semble objectivement superfétatoire puisque le copropriétaire devra de toute manière donner son accord pour vendre, sauf à l'occasion d'une action en sortie d'indivision.

Le copropriétaire peut en outre avoir des intérêts opposés à ceux du mineur.

En tout état de cause, le juge de paix a le pouvoir d'entendre toute personne dont il juge l'audition utile.

N° 15 DU GOUVERNEMENT

Art. 8 (*nouveau*)**Insérer un article 8, libellé comme suit :**

«Art. 8. — A l'article 1235 du Code judiciaire, remplacé par la loi du 29 avril 2001, le 1° est remplacé par ce qui suit :

« 1° d'office ou à la requête motivée du subrogé tuteur ou du procureur du Roi, le tuteur dont la destitution est poursuivie est convoqué à comparaître à l'audience fixée par le juge de paix en chambre du conseil. La convocation a lieu par pli judiciaire. Le subrogé tuteur est entendu ; ».».

JUSTIFICATION

Dans le cadre de la procédure en destitution du tuteur, il est proposé de remplacer la citation par le pli judiciaire pour la convocation du tuteur.

Dans la majorité des cas, la destitution du tuteur est poursuivie d'office par le juge de paix. Du point de vue du droit judiciaire, le juge ne peut prendre l'initiative de faire établir une citation en vue de se saisir lui-même.

L'argument du respect des droits de la défense ne paraît pas suffisamment convaincant dans la mesure où la tutelle n'est pas un droit que le tuteur doit défendre pour lui-même, mais bien une charge qui existe au profit du mineur. A titre de comparaison, l'administrateur provisoire doit simplement être entendu en vertu de l'article 488 bis, d), du Code civil.

Nr. 16 VAN DE REGERING

Art. 9 (nieuw)

Een artikel 9 invoegen, luidend als volgt :

«Art. 9. — In artikel 1236bis, § 1, van het *Gerech­te­lijk Wetboek*, wordt tussen het eerste en het tweede lid het volgende lid ingevoegd :

«Ingeval aan de ouders of aan de enige ouder ten aanzien van wie de afstamming is vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van boek I, titel XI, Hoofdstuk 1bis, van het *Burgerlijk Wetboek* een voorlopige bewindvoerder is toegevoegd, kunnen vorderingen tot vaststelling van de voortdurende onmogelijkheid om het ouderlijk gezag uit te oefenen ook door de voorlopige bewindvoerder worden ingesteld.».

VERANTWOORDING

Die bepaling strekt ertoe de voorlopige bewindvoerder van de ouders of van de enige ouder ten aanzien van wie de afstamming is vastgesteld, toe te laten bij de rechtbank van eerste aanleg vorderingen in te stellen tot vaststelling van de voortdurende onmogelijkheid om het ouderlijk gezag uit te oefenen. Er moet worden opgemerkt dat hij zulks alleen kan doen op voorwaarde dat de vrederechter overeenkomstig artikel 488bis, f), §3, a), van het *Burgerlijk Wetboek* hem daartoe heeft gemachtigd. Zulks biedt de voorlopige bewindvoerder de mogelijkheid de aanwijzing van een voogd te vorderen ingeval de beschermde personen het ouderlijk gezag ten aanzien van hun minderjarige kinderen niet meer kunnen uitoefenen, bijvoorbeeld ingeval een verkeersongeval.

Thans kan alleen de procureur des Konings dergelijke vorderingen instellen. In bepaalde gevallen is wegens de overbelasting van de parketten in een aantal arrondissementen vertraging vastgesteld bij de aanhangigmaking bij de rechtbank van eerste aanleg. Die toestand kan nadelig zijn voor de minderjarige van wie de ouders bijvoorbeeld het slachtoffer zijn geworden van een verkeersongeval en die feitelijk niet is vertegenwoordigd, zulks in tegenstelling tot de ouders die doeltreffend kunnen worden beschermd door de regeling inzake het voorlopig bewind.

De minister van Justitie,

Marc VERWILGHEN

N° 16 DU GOUVERNEMENT

Art. 9 (nouveau)

Insérer un article 9, libellé comme suit :

«Art. 9. — A l'article 1236bis, § 1er, du *Code judiciaire*, un nouvel alinéa, libellé comme suit, est inséré après l'alinéa 1er :

« Lorsque les père et mère ou le seul parent à l'égard duquel la filiation est établie ont été pourvus d'un administrateur provisoire conformément aux dispositions du livre 1er, titre XI, chapitre 1^{er}bis, du *Code civil*, la demande tendant à la constatation de l'impossibilité durable d'exercer l'autorité parentale peut également être introduite par l'administrateur provisoire. ».

JUSTIFICATION

Cette disposition vise à autoriser l'administrateur provisoire des père et mère ou du seul parent à l'égard duquel la filiation est établie, à introduire devant le tribunal de 1ère instance la demande tendant à la constatation de l'impossibilité durable d'exercer l'autorité parentale. A noter qu'il ne pourra le faire que moyennant l'autorisation du juge de paix conformément à l'article 488bis, f), § 3, a), du *Code civil*. Cela permettra à l'administrateur provisoire de provoquer la désignation d'un tuteur lorsque les personnes protégées ne sont plus en état d'exercer l'autorité parentale à l'égard de leurs enfants mineurs, par exemple, à la suite d'un accident de roulage.

Actuellement, seul le procureur du Roi peut introduire cette action. Eu égard à la surcharge des parquets dans certains arrondissements, dans certains cas, des délais ont été constatés en ce qui concerne la saisine du tribunal de première instance. Cette situation peut être préjudiciable pour le mineur dont les parents, par exemple, auraient été victimes d'un accident de roulage et qui se retrouverait, de fait, sans représentation, au contraire des parents, qui pourraient être efficacement protégés par le régime de l'administration provisoire.

Le ministre de la Justice,

Marc VERWILGHEN